

**VERZOEK TOT SCHORSING EN Vernietiging**

Aan de Voorzitter, Heren en Dames rechters van het Grondwettelijk Hof:

**VOOR:**

1. De heer Raf VERBEKE, 17/09/1956, gepensioneerde, wonende te 9040 Gent, Spijkstraat 149.
  - Eerste verzoeker -
2. De heer Theo MEWIS, 31/05/1957, gepensioneerde, wonende te 1060 St. Gillis, Dethystraat 24.
  - Tweede verzoeker –
3. De heer Elias VLERICK, 10/06/1982, Fitting-Operator, wonende te 9050 Ledeborg, Moriaanstraat 141.
  - Derde verzoeker –
4. Mevrouw Alexia VAN CRAEYNEST, 20/09/1971, contractueel bediende MIVB, wonende te 1080 St. –Jans- Molenbeek, A. Vanderkinderestraat 22 bus 27.
  - Vierde verzoeker –
5. maatschappelijk assistent
  - Vijfde verzoeker –
6. verzorgende
  - Zesde verzoeker –
7. arts-geriater
  - Zevende verzoeker –
8. Bediende
  - Achtste verzoeker –
9. algemeen secretaris huurdersbond
  - Negende verzoeker –

## 10. Informaticaconsulent

- Tiende verzoeker –

## 11. verzorgende familiehulp

- Elfde verzoeker –

## 12. Voorzitter vakbond

- Twaalfde verzoeker –

## 13. werknemer CADTM

- Dertiende verzoeker –

## 14. adjunct-gewestelijke secretaris vakbond

- Veertiende verzoeker -

## 15. modelreviseur –magazijnier

- Vijftiende verzoeker –

## 16. verzorgende in thuiszorg

- Zestiende verzoeker –

## 17. student fotografie

- Zeventiende verzoeker –

## 18. opvoedkundige

- Achttiende verzoeker –

## 19. ervaringswerker geestelijke gezondheidszorg in ziekenhuis

- Negentiende verzoeker –

## 20. arbeider in de schoonmaak

- Twintigste verzoeker –

## 21. Spoedverpleegkundige

- Eenentwintigste verzoeker –

22. **VZW DE CREESER**

- Tweeëntwintigste verzoeker –

### 23. VZW CODEWES-CADTM

met allen als raadsman: Mr. Elise MERCKX , met kantoor te 3020 Herent, Brusselsesteenweg 30.

Alle verzoekende partijen kiezen hun woonplaats op het adres van hun raadsman: Mr. Elise MERCKX, Brusselsesteenweg 30, 3020 Herent.

#### **TEGEN:**

De Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Ministerraad van de Federale Regering, zetelend op het adres Weststraat 16, 1000 Brussel.

### INHOUDSTAFEL

VOORAF: TOTSTANDKOMING VAN EU- EURATOMBESLUIT 2020/20253	p.5
1. VOORWERP VAN HET VERZOEK	p.6
2. ONTVANKELIJKHEID	p.6
2.1 Ontvankelijkheid ratione temporis	p.6
2.2 Belang van de verzoekende partijen	p.6
3. HET VERZOEK TOT SCHORSING	p.14
4. HET VERZOEK TOT VERNIETIGING – DE MIDDELEN	p.15

- 4 Eerste middel: Schending van artikel 10-11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 187 van de Grondwet en artikel 4, lid 2 van het EU-Verdrag waarin de Unie verbonden wordt de 'nationale identiteit (van de lidstaten) die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren, waaronder die voor regionaal en lokaal zelfbestuur, te eerbiedigen. p.15
- 4.1 Tweede middel : Schending van de artikelen 10-11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 33, 34, 170 en 174 van de Grondwet. p.18
- 4.2 Derde Middel: Schending van artikel 23 van de Grondwet - Recht op een waardig leven, waaronder het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid, geneeskundige en juridische bijstand, en het recht op maatschappelijke en culturele ontplooiing in combinatie met een schending van artikel 10 van de Grondwet. p.22
- 4.3 Vierde middel : Schending van artikel 7bis van de Grondwet juncto artikel 23 van de Grondwet– duurzame ontwikkeling en intergenerationele solidariteit. p.25
- 4.5 Vijfde middel: Schending van artikel 1 van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, juncto artikelen 38,39 en 167 van de Grondwet. p.27

### **VOORAF: TOTSTANDKOMING VAN HET EU-EURATOMBESLUIT 2020/2053**

Bestreden besluit is de instemmingswet met Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 betreffende de "eigen middelen" van de EU, bekrachtigd op 14 december 2020. Het budget dat hiervoor wordt vrijgemaakt betreft 750 miljard euro.

Om te weten hoe dit besluit tot stand gekomen is, moeten we kijken naar de begroting van de EU, en naar de coronapandemie als aanleiding voor extra Europese financiële steunmaatregelen.

De begroting van de EU is een budget dat wordt vrijgemaakt om uitgaven te doen die gespreid worden over 7 jaar, het Multiannual Financial Framework (MFF). Het plafond hiervan is vastgelegd op 1% van het Bruto Nationaal Inkomen, wat overeenkomt met ongeveer 1000 miljard euro. De eerste meerjarenbegroting was er van 2007-2013, de volgende 2014-2020 nu zijn we terecht gekomen in die van 2021 tot 2027, het budget hiervan is 1074 miljard euro. Besluit 2020/2053 koppelt de 750 miljard euro uit het NGEU hieraan, waardoor men aan een totaalbudget komt van 1824 miljard euro.

Aan die uitbreiding van de meerjarenbegroting gaat een politiek debat vooraf. Bij de uitbraak van de Coronapandemie in Europa, de zogenaamde "eerste golf" worden Italië en Spanje het zwaarst getroffen. Italië is het eerste land waar het virus binnenkomt en ook Spanje heeft in absolute en relatieve (slachtoffers in verhouding tot bevolkingsaantal) zware tol. De aanvankelijke Europese onderhandelingen over steun aan de zwaarst getroffen landen, stellen voor om dit te doen via het European Stability Mechanism. Zowel Spanje als Italië weigeren hierop in te gaan, ze aanvaardden de voorwaarden die aan de financiering uit het ESM gekoppeld zijn niet (zoals hervormingen van het fiscaal stelsel en de arbeidsmarkt).

Na de mislukte poging om de financiële steun via het ESM te organiseren, komt de Europese Commissie op 27 mei 2020 met een voorstel van een nieuw financieringsinstrument: het

“Next Generation EU” moet een budget van 750 miljard euro vrijmaken, op te halen op de internationale financiële markten. De som is een compromis tussen de 1000 miljard die wordt voorgesteld door Spanje en Italië en de 500 miljard die Frankrijk en Duitsland slechts willen vrijmaken. Op 10 november 2020 bereiken Europees parlement en de Europese Raad een akkoord om dit NGEU budget aldus bij de meerjarenbegroting van 2021-27 te voegen.

Gelijklopend met de onderhandelingen over het steunprogramma wordt ook het mandaat van ECB uitgebreid: in maart krijgt de bank de opdracht om ter waarde van 750 miljard obligaties op te kopen, onder de noemer van het Pandemic Emergency Purchase Programme (PEPP). Op 5 mei 2020 oordeelt het Duitse Grondwettelijk Hof dat deze operatie in se geen schending is van artikel 123 VwEU (die de bevoegdheid van de ECB afbakent), maar dat de Duitse regering en parlement wel een zogenaamde “proportionaliteitstoets” moeten uitvoeren. Met andere woorden is de enveloppe van het opkoopprogramma niet overdreven? Eind juni 2020 geeft de Duitse overheid groen licht voor de omvang van het opkoopprogramma. Op 10 december 2020 is de totale enveloppe voor het PEPP opgetrokken tot 1850 euro. We kunnen we in zekere zin als het complement beschouwen van het NGEU steunprogramma.

Van de 750 miljard van het NGEU worden 672,5 miljard euro rechtstreeks voorbehouden aan steun voor de lidstaten, onder de noemer “herstel en veerkracht” (recovery and resilience). Hiervan zijn 390 miljard in leningen, en 312,5 miljard in subsidies. In januari 2021 worden de verdeelsleutels voor de lidstaten afgehandeld, en België krijgt 5,9 miljard. Discussie in de media focust zich op de verdeling hiervan over de deelstaten en gemeenschappen. Op 16 maart 2021 stemt onze federale regering in met dit Besluit.

## 1. VOORWERP VAN HET VERZOEK

Verzoekers vragen de schorsing en vernietiging van de instemmingswet dd. 16 maart 2021. - Wet houdende instemming met het Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 (verder: Euratombesluit 2020/2053) betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Unie en tot intrekking van Besluit 2014/335/EU. – Euratom, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad dd. 23 maart 2021.

## 2. ONTVANKELIJKHEID

### 2.1 Ontvankelijkheid ratione temporis

De Instemmingswet van 16 maart 2021 met het Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Unie en tot intrekking van Besluit 2014/335/EU. – Euratom, werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 23 maart 2021.

Ingevolge artikel 3§2 van de Bijzondere Wet op het Grondwettelijk Hof dd. 6 januari 1989 is er een termijn van 60 dagen na bekendmaking voorzien voor een verzoek tot vernietiging.

Aangezien de bekendmaking op 23 maart 2021 gebeurde door publicatie in het Belgisch Staatsblad loopt de termijn van 60 dagen tot zaterdag 22 mei 2021.

Ingevolge het artikel 53 gerechtelijk wetboek wordt een termijn die vervalft op een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag verplaatst tot de eerstvolgende werkdag. In casu is de vervaldag aldus dinsdag 25 mei 2021.

Het verzoek werd aldus tijdig ingesteld.

## 2.2 Belang van de verzoekende partijen

De verzoekende partijen hebben belang bij de vernietiging/schorsing van de bestreden wetsbepaling aangezien zij door de bestreden norm rechtstreeks en ongunstig kunnen worden geraakt.

### 2.2.1 Verzoekende partijen wonen in België en zijn allen van Belgische nationaliteit.

Als burger dienen zij federale, gewestelijke/gemeenschaps- en gemeentelijke belastingen te betalen, alsmede sociale bijdragen.

De geïnde belastingen worden door de overheden besteed aan uitgaven.

Jaarlijks wordt er een begroting opgesteld, dewelke eveneens jaarlijks dient goedgekeurd te worden door de kamer van Volksvertegenwoordigers op federaal vlak (artikel 174 Grondwet). Hetzelfde gebeurt op niveau van de gewesten/gemeenschappen en de gemeenten.

Het besluit dd. 14/12/2020 van de Europese Raad (verder : Euratombesluit 2020/2053) dat bij instemmingswet van 16/03/2021 in het Belgische rechtsstelsel integraal werd aanvaard, heeft een rechtstreekse invloed op de verschillende bovengenoemde begrotingen.

In het Euratombesluit 2020/2053 werd immers besloten dat een bedrag van 750 miljard Euro in prijzen van 2018 door de Europese Commissie geleend zal worden op de kapitaalmarkten (zie artikel 5.1 a) Euratombesluit 2020/2053).

Het Euratombesluit 2020/2053 bepaalt dat van dit geleende bedrag maximaal 360 miljard euro (in prijzen van 2018) zal gebruikt worden voor het verstrekken van leningen aan de lidstaten en maximaal 390 miljard euro (in prijzen van 2018) van de geleende middelen mag gebruikt worden als uitgaven (zie artikel 5.1. b) Euratombesluit 2020/2053).

Deze geleende bedragen worden volgens een verdeelsleutel toegekend aan de lidstaten en dienen door de lidstaten te worden terugbetaald tegen uiterlijk 31 december 2058 (artikel 5.2 Euratombesluit 2020/2053).

Evenwel zijn verschillende, cruciale factoren wat betreft de terugbetaling van het te lenen bedrag op heden nog ongekend namelijk :

- Op welke wijze zal de lening op de kapitaalmarkten gebeuren ? Zal er op Europees niveau een nieuwe bankinstelling worden opgericht ? In het Euratombesluit

2020/2053 werd enkel bepaald dat de Europese Commissie de noodzakelijke regelingen treft voor het beheer van de transacties tot het opnemen van de leningen (artikel 5.3 Euratom besluit).

- Tegen welke intrestvoet zullen de bedragen geleend worden ? Over de terugbetaling van deze intrest wordt niets specifiek bepaald in het Euratom besluit.
- Het terugbetalingsschema moet in overeenstemming zijn met het beginsel van goed financieel beheer en betrekking hebben op de volledige omvang van de middelen die zijn geleend in het kader van de machtiging van de Commissie, zodat de verplichtingen gedurende de gehele periode op gestage en voorspelbare wijze afnemen (artikel 5.2 Euratombesluit 2020/2053). De wijze van terugbetaling is dus onzeker en bovendien onderhevig aan goedkeuring door de Europese Commissie.

Het feit dat er door Europa geld zal geleend worden op de kapitaalmarkten en dat dit geleende geld zal moeten worden terugbetaald onder voorwaarden die tot op heden nog niet exact gekend zijn raakt rechtstreeks aan een aspect van onze democratische rechtstaat en is dermate essentieel dat het de vrijwaring van alle burgers aanbelangt (zie GwH, 28 april 2016, 62/2016 punt B.8.9).

Met zekerheid zal deze operatie immers een invloed hebben op de begrotingen. De exacte effecten op de begroting waren echter onmogelijk in te schatten op het ogenblik van instemming met het Besluit van de Raad van 14/12/2020, net omwille van de vele onzekere elementen (zie hierboven).

De begroting wordt aldus (deels) uit handen gegeven en onderworpen aan factoren die ingevuld zullen worden door de kapitaalmarkten en toekomstige orders van de Europese Commissie.

Het is echter essentieel dat een begroting in handen blijft van de overheid waarvoor ze wordt opgesteld, zowel qua in- en uitgaven (zekere bedragen) als qua controle.

Het aanvaarden dat een supranationale instelling geld leent tegen voorwaarden waarover geen zekerheid en geen verdere inspraak mogelijk is, heeft als gevolg dat de begroting eveneens op dit punt uit handen wordt gegeven en onderhevig is aan onzekere factoren. Hiermee wordt een essentieel aspect uit van de rechtsstaat in het gedrang gebracht, hetgeen rechtstreeks het belang van alle verzoekende partijen raakt.

#### 2.2.2 Daarnaast hebben verzoekers ook het nodige belang in hun hoedanigheid van kiezer, aangezien zij stemrecht hebben.

Het kiesrecht betreft immers een fundamenteel politiek recht in de representatieve democratie Elke kiezer (of kandidaat) doet blijken van het vereiste belang om de vernietiging te vorderen van bepalingen die zijn stem (of zijn kandidatuur) ongunstig zouden kunnen beïnvloeden (zie GwH 9 juni 2004, nr. 103/2004, B.2.2).

Verzoekers verwijzen ook naar het arrest van het Duitse Bundesverfassungsgericht waarbij expliciet aangenomen werd dat het kiesrecht geschonden wordt indien de Bundestag afstand doet van zijn budgettaire verantwoordelijkheden dat het toekomstige parlement niet meer in volle autonomie zijn begrotingsbevoegdheid kan uitoefenen (zie BVerfG 12 oktober 1993, 2 BvR 2134/92, §38 en BVerfG 14 januari 2014, 2 BvR 2728/13, §§ 17-19).

Verzoekers verwijzen naar hun argumentatie hierboven en infra waaruit blijkt dat de begrotingsbevoegdheid door aanneming van het Besluit van de Raad van 14/12/2020 aanzienlijk en effectief wordt aangetast door een lening te aanvaarden op de Europese kapitaalmarkten.

### 2.2.3 Specifiek belang per verzoekende partij.

Naast het belang hierboven vermeldt beschikken de verzoekende partij ook over een specifiek belang:

...

## 3. HET VERZOEK TOT SCHORSING

De voorwaarden tot schorsing van uw Hof zijn omschreven in artikel 20 van de Bijzondere Wet op het Grondwettelijk Hof : enerzijds moeten er ernstige middelen worden aangevoerd en anderzijds moet het beroep gericht zijn tegen een regel die een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

Wat betreft de middelen verwijzen verzoekers naar dit onderdeel (zie infra) waarin verschillende ernstige middelen worden aangevoerd.

Er is in casu ook sprake van een dreigend moeilijk te herstellen ernstig nadeel, indien niet wordt overgegaan tot schorsing van de bestreden wetsbepaling.

In artikel 12 van het Euratombesluit 2020/2053 wordt bepaald dat de lidstaten de secretaris-generaal van de Raad onverwijld in kennis stellen van de voltooiing van de volgens hun grondwettelijke bepalingen voor de aanneming van dit besluit vereiste procedures.

Deze kennisgeving gebeurde door België reeds op 14 april 2021 en het Euratombesluit 2020/2053 werd vervolgens gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 22/04/2021.<sup>1</sup>

Het Euratombesluit 2020/2053 zal in werking treden op de eerste dag van de eerste maand na de ontvangst van de laatste van de in de tweede alinea bedoelde kennisgevingen.

Indien het Hof dus niet overgaat tot schorsing van de te vernietigen wetbepaling zijn vanuit België alle voorwaarden vervuld euratombesluit 2020/2053 effectief in werking te laten treden.

---

<sup>1</sup> Belgisch Staatsblad 22 april 2021, p. 37274.



Dit zal een mechanisme van lening en schuld in werking stellen dat uiteraard onomkeerbaar is.

Indien er door België geleend geld zal worden toegekend en ontvangen, dienen deze gelden volgens de nog nader te bepalen voorwaarden te worden terugbetaald. Dit betreft uiteraard een dreigend moeilijk te herstellen ernstig nadeel.

Enkel de schorsing van de wetsbepaling kan ervoor zorgen dat België geen verdere engagementen zal aangaan in het kader van het Euratombesluit 2020/2053.

Heden blijkt trouwens dat België de bedoeling heeft om het Euratomgeld zo snel als mogelijk wenst te ontvangen en wenst te besteden, nu er reeds een relanceplan werd ingediend bij de Europese Commissie (Nationaal plan voor herstel en veerkracht dd. 30/04/2021)<sup>2</sup>.

In dit nationaal relanceplan wordt rekening gehouden met de gelden die België zal ontvangen door de inwerkingtreding van het Euratombesluit dd. 30/04/2021.

Bijgevolg dringt de schorsing van de bestreden instemmingswet wet van 16 maart 2021 zich op.

#### **4. HET VERZOEK TOT Vernietiging - DE MIDDELEN**

4.1 Eerste middel: Schending van artikel 10-11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 187 van de Grondwet en artikel 4, lid 2 van het EU-Verdrag waarin de Unie verbonden wordt de 'nationale identiteit (van de lidstaten) die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren, waaronder die voor regionaal en lokaal zelfbestuur, te eerbiedigen.

Artikel 4 lid 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie dd. 7/02/1992 bepaalt :

*« De Unie eerbiedigt de gelijkheid van de lidstaten voor de Verdragen, alsmede hun nationale identiteit die besloten ligt in hun politieke en constitutionele basisstructuren, waaronder die voor regionaal en lokaal zelfbestuur. Zij eerbiedigt de essentiële staatsfuncties, met name de verdediging van de territoriale integriteit van de staat, de handhaving van de openbare orde en de bescherming van de nationale veiligheid. Met name de nationale veiligheid blijft de uitsluitende verantwoordelijkheid van elke lidstaat. »*

Door de instemming met het Euratombesluit 2020/2053 stemde België in met de overdracht van enkele belangrijke bevoegdheden aan instellingen van de Europese Unie.

In casu stemde België in met de lening door de Europese Commissie van 750 Miljard euro op de kapitaalmarkten.

---

<sup>2</sup> Zie Nationaal Planbureau: [https://www.plan.be/publications/publication-2106-nl-macro\\_economische\\_en\\_budgettaire\\_effecten\\_van\\_het\\_ontwerp\\_van\\_nationaal\\_plan\\_voor\\_herstel\\_en\\_veerkracht\\_rapport\\_aan\\_de\\_staatsecretaris#:~:text=De%20Europese%20Unie%20stelt%20in,een%20honderdtal%20investerings%2D%20en%20hervormingsprojecten.](https://www.plan.be/publications/publication-2106-nl-macro_economische_en_budgettaire_effecten_van_het_ontwerp_van_nationaal_plan_voor_herstel_en_veerkracht_rapport_aan_de_staatsecretaris#:~:text=De%20Europese%20Unie%20stelt%20in,een%20honderdtal%20investerings%2D%20en%20hervormingsprojecten.)

Hoewel artikel 34 van de Grondwet het mogelijk maakt dat bepaalde machten door een verdrag of door een wet aan Volkenrechtelijke instellingen worden overgedragen, betreft dit geen veralgemeende vrijbrief, noch aan de wetgever, noch aan de betrokken instellingen.

Verzoekers verwijzen hiervoor naar het arrest 62/2016 van 28 april 2016 van het Grondwettelijk Hof waarin verzocht werd tot vernietiging over te gaan van onder meer de instemmingswet van 18 juli 2013 houdende de instemming met het Verdrag inzake stabiliteit, coördinatie en bestuur in de Economische en Monetaire Unie dd. 2 maart 2012 (verder: Stabiliteitsverdrag):

*“ B. 8.7. Het Stabiliteitsverdrag voorziet niet enkel in een strak begrotingskader, het draagt ook bepaalde bevoegdheden op aan de instellingen van de Europese Unie, met name aan de Europese Commissie en het Hof van Justitie van de Europese Unie.*

*Wanneer de wetgever instemt met een verdrag dat een dergelijke draagwijdte heeft, dient hij artikel 34 van de Grondwet te eerbiedigen. Krachtens die bepaling kan de uitoefening van bepaalde machten door een verdrag of door een wet aan volkenrechtelijke instellingen worden opgedragen. Weliswaar kunnen die instellingen vervolgens autonoom beslissen over de wijze waarop zij de opgedragen bevoegdheden uitoefenen, maar artikel 34 van de Grondwet kan niet worden geacht een veralgemeende vrijbrief te verlenen, noch aan de wetgever, wanneer hij zijn instemming verleent aan het Verdrag, noch aan de betrokken instellingen, wanneer zij de hun toegewezen bevoegdheden uitoefenen. In geen geval staat artikel 34 van de Grondwet toe dat op discriminerende wijze afbreuk wordt gedaan aan de nationale identiteit die besloten ligt in de politieke en constitutionele basisstructuren of aan de kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent” (eigen onderlijning).*

Verzoekers vragen dat het Grondwettelijk Hof in huidige zaak de overwegingen in haar arrest 62/2016 van 28 april 2016 eveneens toepast.<sup>3</sup>

Het Euratombesluit 2020/2053 dd. 14/12/2020 doet immers op discriminerende wijze afbreuk aan de nationale identiteit die besloten ligt in de politieke en constitutionele basisstructuren en/of aan de kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent.

Dit blijkt onder meer uit het artikel 5 lid 3 van het Euratombesluit 2020/2053 waarin bepaald wordt dat:

*“ De Commissie treft de noodzakelijke regelingen voor het beheer van de transacties tot het opnemen van de leningen.”*

Hieruit volgt onmiskenbaar dat de België instemde met de overdracht van de bevoegdheid tot het aangaan van een lening (van 750 Miljard Euro) en het verdere beheer van deze lening aan de Europese Commissie.

Artikel 9 van het Euratombesluit 2020/2053 geeft de Europese Commissie bovendien de bevoegdheid om aan de lidstaten te verzoeken om verschillen bij te passen met kasmiddelen

---

<sup>3</sup> Het Stabiliteitsverdrag-arrest van het Grondwettelijk Hof: een arrest zonder belang?” gepubliceerd in “Rechtsleer Doctrine, pp. 398-419.

(artikel 9, lid 5 Euratombesluiten 2020/2053) of aan lidstaten te verzoeken bij te passen wat andere lidstaten verzuimen te betalen (artikel 9, lid 5 § 2 Euratombesluit 2020/2053).

Dit betreft een overdracht van begrotingsbevoegdheden van federaal/gewestelijk Belgisch niveau naar de Europese Commissie.

Het houden en het beheer van de begroting en een parlementaire controle op de jaarlijkse begroting (zie infra) zijn in ieder geval te beschouwen als ‘politieke en constitutionele basisstructuren’ in de federale Belgische Staat.

Dit gegeven wordt mede ondersteund door artikel 187 van de Grondwet waarin bepaald wordt dat de Grondwet noch in haar geheel, noch ten dele kan worden geschorst.

Dit artikel verleent aan onze Grondwet een unieke positie in ons rechtsbestel, waardoor de basiswaarden die via de grondwet aan de verzoekende partijen wordt verleend, in ieder geval dienen te worden gewaarborgd.

Het Euratombesluit 2020/2053 ondergraaft deze constitutionele basiswaarden en kernwaarden van de bescherming van de Grondwet.

Bovendien stellen verzoekers een belangrijke tegenstelling vast tussen de principes in het Stabiliteitsverdrag en deze in het Euratombesluit 2020/2053.

Deze tegenspraak heeft betrekking op de terugbetaling van de geleende bedragen. Het Stabiliteitsverdrag en de daarin van kracht zijnde besluiten omtrent begrotingsnormen en de controle daarop op straffe van sanctie vanuit de EU, werd in het leven geroepen na de eurocrisis, als antwoord op de kwalijke gevolgen daarvan op economische groei en stabiliteit van de euro.

Een belangrijke oorzaak voor het uitbreken van deze crisis werd algemeen aangenomen als zijnde de speculatie van internationale financiële beleggers op staatsobligaties van de lidstaten, waarbij een te grote spreidstand tussen de rentevoeten van de onderliggende staatsobligaties tot speculatieve transacties uitnodigt die de stabiliteit en de terugbetalingscapaciteit van de betreffende lidstaten – het potentieel om hun schuldgraad onder controle te houden - sterk ondermijnt.<sup>4</sup>

De paradox bestaat er dan ook in dat de modaliteiten bepaald in het Stabiliteitsverdrag volgens een officiële lezing in het leven geroepen zijn om een dam te werpen op de nefaste gevolgen van buitensporige activiteiten van de internationale financiële markten in de speculatieve sfeer op het schuldbeheer van de lidstaten van de Unie, maar dat men voor de

---

<sup>4</sup> (zie Wikipedia Nederlands): “Vanaf mei 2010 kwamen diverse overheden met forse bezuinigingsplannen, mede ingegeven door de wens om te voorkomen dat men het volgende onderwerp van negatieve belangstelling van internationale obligatiebeleggers zou zijn en er problemen zouden kunnen ontstaan met het aantrekken van financiering.” (eigen cursivering en onderstreping) en Paul Krugman in maart 2013: “The really strong relationship within the (eurozone countries) is between interest spreads and current account deficits, which is in line with the conclusion many of us have reached, that the euro area crisis is really a balance of payments crisis, not a debt crisis.” Zie <https://krugman.blogs.nytimes.com/2013/03/08/fatal-fiscal-attractions/?smid=tw-NytimesKrugman&seid=auto>

financiering van het EU Next Generation relanceplan een beroep doet op diezelfde financiële markten.

In het arrest 62/2016 dd. 28/04/2016 van het Grondwettelijk Hof werd geoordeeld dat uit geen enkel gegeven bleek dat de bestreden bepalingen (cf. de instemmingswet met het Stabiliteitsverdrag) rechtstreeks raken aan een aspect van de democratische rechtsstaat die dermate essentieel is dat de vrijwaring ervan alle burgers aanbelangt.<sup>5</sup>

Aangezien het Hof aldus in 2016 oordeelde dat een overdracht van soevereiniteit als reactie tégen bedreigende activiteiten vanwege de internationale financiële markten geen schending uitmaakt van de constitutionele identiteit, dan is het evident dat de nieuwe verdragsregels onder EU Next Generation die als een samenwerking met diezelfde financiële markten worden voorgesteld, niet aan de constitutionele identiteit beantwoorden.

Verzoekers verwijzen op dit punt ook naar de berichtgeving van de Vlaamse overheid waarin gemeld werd dat “het vertrouwen winnen van de financiële markten” een prioriteit is, en dat “saneren” (bezuinigen) daarvoor een middel is: “Door de saneren hoopte men het vertrouwen in de financiële markten en de consumenten terug te winnen”.<sup>6</sup>

Verzoekers verzoeken in hoofdorde dat het Hof de schending van het Euratombesluit 2020/2053 met de politieke en constitutionele basisstructuren en/of de kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent, vaststelt en bijgevolg overgaat tot vernietiging van de instemmingswet dd. 16 maart 2021.

In ondergeschikte orde vragen verzoekers dat het Hof een prejudiciële vraag stelt aan het Europese Hof van Justitie waarin de toetsing van de Belgische politieke en constitutionele basisstructuren en van de Belgische kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent met het Euratombesluit 2020/2053 dient te worden onderzocht en dit ingevolge de toepassing van artikel 4 lid 2 van het EU-verdrag dd. 7/02/1992.

#### 4.2 Tweede middel : Schending van de artikelen 10-11 van de Grondwet, in samenhang met artikel 33, 34 , 170 en 174 van de Grondwet.

Artikel 174 van de Grondwet bepaalt :

*« Elk jaar wordt door de Kamer van volksvertegenwoordigers de eindrekening vastgesteld en de begroting goedgekeurd. Evenwel stellen elk jaar de Kamer van volksvertegenwoordigers en de Senaat, ieder wat hem betreft, de dotatie voor hun werking vast.*

*Alle staatsontvangsten en -uitgaven moeten op de begroting en in de rekeningen worden gebracht. »*

<sup>5</sup> Zie GwH 28 april 2016, 62/2016, B. 8.9

<sup>6</sup> [https://www.europahuis.be/media/dossier\\_eurocrisis.pdf](https://www.europahuis.be/media/dossier_eurocrisis.pdf), p.4)

- 4.2.1 Verzoekers verwijzen opnieuw naar arrest 62/2016 dd. 26 april 2016 van het Grondwettelijk Hof waar het Stabiliteitsverdrag werd getoetst aan de bepalingen van artikel 174 van de Grondwet.

Het arrest 62/2016 van het Grondwettelijk Hof stelde dat *“het Stabiliteitsverdrag voorziet weliswaar in gedetailleerde doelstellingen inzake begrotingsevenwicht en schuldafbouw, maar laat de concrete invulling en goedkeuring geheel over aan de nationale parlementen”*.<sup>7</sup>

*“ Bij het bepalen van zijn beleid in sociaaleconomische aangelegenheden, inzonderheid inzake begroting en schuldbeheer, beschikt de wetgever over een ruime beoordelingsbevoegdheid. Het komt de democratisch verkozen wetgevende vergadering niet enkel toe jaarlijks de begroting goed te keuren, zij is ook bij uitstek bevoegd de begrotingsdoelstellingen op middellange termijn vast te stellen. Zij vermag die verbintenissen in samenspraak aan te gaan, met name in de vorm van een verdrag. Die werkwijze kan inzonderheid aangewezen zijn wanneer de betrokken Staten een gezamenlijke munt hebben (artikel 3, lid 4, van het Verdrag betreffende de Europese Unie) en een gecoördineerd economisch beleid voeren, steunend op het beginsel van gezonde overheidsfinanciën en monetaire condities (artikel 119 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie) en het vermijden van buitensporige overheidstekorten (artikel 126, lid 1 van het laatstgenoemde verdrag) – eigen onderlijning.*<sup>8</sup>

Het staat vast dat het gecoördineerde Europese beleid dat gevoerd wordt in het Euratombesluit 2020/2053 haaks staat op het dit beleid in 2016.

Specifiek in de budgettaire sfeer besliste de Europese Commissie om de begrotingsregels zoals bepaald in het Stabiliteitsverdrag op te schorten, om vermoedelijk in 2022 of 2023 opnieuw in werking te stellen.<sup>9</sup> De Europese Commissie erkent hierdoor dat het met het oog op de economische bescherming en relance in de context van de COVID-19 pandemie niet aangewezen is om vast te houden aan strikte begrotingsregels.

Hetzelfde argument dat het Hof gebruikte om de beperking van de autonomie van het parlement te rechtvaardigen om verdragsrechtelijke regels te kunnen naleven, wordt nu ook gebruikt door de Europese Commissie om diezelfde regels tijdelijk (maar voor onbepaalde duur) op te schorten: de “economische (en sociaal-maatschappelijke) context”.

De eerste bekommernis zou niet hoeven te zijn dat de regels al dan niet tijdelijk opzij geschoven werden waardoor er meer ruimte zou vrijkomen voor de budgettaire bevoegdheid van de parlementen om een minder stringent begrotingspad te moeten volgen, maar wel: welke instantie bepaalt dat de “economische context” van die aard is om in te grijpen in de ruimte parlementaire bevoegdheden? Aanvoeren dat de parlementen nu toch tijdelijk “meer” bevoegdheden hebben, en dus de keuze hebben om de begrotingsnormen wel of niet te volgen, is onvoldoende: bij de ratificatie van het EU Next Generation zullen ze die bevoegdheid niet terugwinnen.

Het argument “economische context” om nu eens uitzonderlijke maatregelen in te voeren, dan weer om ze tijdelijk op te schorten, dreigt aldus de “grond” onder de grondwettelijke

<sup>7</sup> Zie GwH 28 april 2016, 62/2016, B 8.6

<sup>8</sup> Zie GwH 28 april 1996, 62/2016, B 8.4

<sup>9</sup> Zie <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-03-03/eu-set-to-prolong-suspension-of-block-budget-rules-until-2023>.

bevoegdheden weg te nemen, en de parlementaire democratie in een permanente toestand van “uitzondering” te doen verzanden.

De beginselen van het gecoördineerde economische beleid dat in de periode 2013-2016 werd vooropgesteld (gezonde overheidsfinanciën en vermijden van buitensporige overheidstekorten) wordt heden helemaal verlaten door enerzijds de begrotingsregels in het Stabiliteitstact (tijdelijk ?) buiten werking te stellen en anderzijds 750 miljard euro te gaan lenen op de kapitaalmarkten in het kader van het Euratombesluit 2020/2053.

Op basis van de interpretatie die het Hof in het arrest 62/2016 gaf dient thans vastgesteld te worden dat artikel 174 van de Grondwet door het Euratombesluit 2020/2053 wordt geschonden, aangezien zij een heel ander beleid voorstaan dan het gecoördineerde economische beleid in het arrest 62/2016.

#### 4.2.2 Het Euratombesluit 2020/2053 voert voor het eerst ook een eigen belasting op Europees niveau in, via het mechanisme van de zogenaamde “Eigen Middelen”.<sup>10</sup>

Dit mechanisme wordt voorzien in artikel 2, 3 en 9 van het Euratombesluit 2020/2053.

De nieuwe Europese belasting die reeds in het Euratombesluit 2020/2053 werd opgenomen betreft een belasting op kunststof Verpakkingsafval.

Deze Europese belasting heeft als gevolg dat de parlementen van de lidstaten hun begroting zullen moeten indienen en goedkeuren met daarin reeds vooraf bepaalde Europese belastingen. Dit is een nieuw element in de fiscale en financiële evolutie van de Europese Unie, en in strijd met artikel 174 van de Belgische Grondwet.

Deze nieuwe belastingen zijn uniek, dit wil zeggen het is de eerste keer in de geschiedenis van de EU dat beslist wordt om rechtstreeks belastingen te heffen. Het feit dat deze beslissing quasi geruisloos en in afwezigheid van enig publiek, laat staan parlementair debat, passeert, mag verontrusten. Eigenlijk is dit niet voorzien in de EU. We citeren de officiële website van de Europese Unie : *“The EU does not have a direct role in collecting taxes or setting tax rates. The amount of tax each citizen pays is decided by their national government, along with how the collected taxes are spent.”*<sup>11</sup> Vrij vertaald : « De EU heeft geen directe rol bij het innen van belastingen of het vaststellen van belastingstarieven. Het bedrag aan belasting dat elke burger betaalt, wordt bepaald door de nationale overheid, samen met hoe de geïnde belastingen worden besteed. »

Naast de verplichte belasting op verpakkingsafval, wordt eveneens een belasting op financiële transacties overwogen, en wordt er voortgewerkt aan een voorstel van de Europese Raad van 7 en 8 februari 2013 voor een nieuwe bron van eigen middelen (rechtstreekse inkomsten) uit btw.

<sup>10</sup> [https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/revenue/own-resources\\_en#:~:text=The%20current%20three%20main%20sources,Income%20\(GNI\)%2Dbased%20contributions](https://ec.europa.eu/info/strategy/eu-budget/long-term-eu-budget/2021-2027/revenue/own-resources_en#:~:text=The%20current%20three%20main%20sources,Income%20(GNI)%2Dbased%20contributions)

<sup>11</sup> [https://europa.eu/european-union/topics/taxation\\_en](https://europa.eu/european-union/topics/taxation_en)

Verzoekers verwijzen opnieuw naar de passage in het arrest 62/2016: *“het Stabiliteitsverdrag voorziet weliswaar in gedetailleerde doelstellingen inzake begrotingsevenwicht en schuldafbouw, maar laat de concrete invulling en goedkeuring geheel over aan de nationale parlementen”*.<sup>12</sup>

Door het invoeren van eigen Europese belastingen wordt niet langer aan dit criterium voldaan, met name dat de concrete invulling niet langer aan de nationale parlementen toekomt door het invoeren van belastingen op Europees niveau.

Hiermee wordt het artikel 174 van de Grondwet geschonden.

- 4.2.3 Het Euratombesluit 2020/2053 voert een systeem in van bindende voorstellen tot begrotingsmaatregelen waardoor de Europese lidstaten corrigerende maatregelen niet vrij kunnen kiezen.

Ook hier dient verwezen te worden naar het arrest 62/2016 van 28 april 2016 van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot de corrigerende maatregelen die in de begroting dienen genomen te worden.

In punt B.8.8. van het arrest 62/2016 wordt gesteld: *“Het Stabiliteitsverdrag draagt weliswaar aan de Europese Commissie op om gemeenschappelijke beginselen voor te stellen inzake de aard, de omvang en het tijdschema van de corrigerende maatregelen die in voorkomend geval moeten worden genomen om een nationale algemene begroting op het juiste spoor te brengen. Die voorstellen zijn evenwel niet bindend voor de verdragsluitende staten, die de corrigerende maatregelen vrij kunnen kiezen.”* (eigen onderstreping).

Dit laatste gaat manifest niet meer op voor Besluit (EU, Euratom) 2020/2053.

In (15) van de overwegingen van het Euratombesluit 2020/2053 wordt immers gesteld: *“De goedkeuring van betalingen in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit zal afhankelijk zijn van het feit of de relevante mijlpalen en streefdoelen van het herstel- en veerkrachtplan voldoende verwezenlijkt zijn, welke zullen worden beoordeeld overeenkomstig de procedure daarvoor in de verordening tot instelling van een herstel- en veerkrachtfaciliteit, waarin de conclusies van de Europese Raad van 17 tot en met 21 juli 2020 hun weerslag vinden.”* (eigen onderstreping)

De verordening waarvan sprake, Verordening (EU) 2021/241, stelt:

*“Herstel- en veerkrachtplannen moeten in overeenstemming zijn met de desbetreffende landspecifieke uitdagingen en prioriteiten die in het kader van het Europees Semester zijn vastgesteld, alsmede met de uitdagingen en prioriteiten die zijn vastgesteld in de meest recente aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone voor die lidstaten die de euro als munt hebben.”* (eigen onderstreping)

In de desbetreffende landspecifieke uitdagingen en prioriteiten voor België vinden we heel specifieke begrotingsmaatregelen. Bijvoorbeeld in CSR #1 voor 2019: *“De hervormingen voortzetten om de budgettaire houdbaarheid van de stelsels voor langdurige zorg en*

<sup>12</sup> Zie GwH 28 april 2016, 62/2016, B 8.6

*pensioenen te waarborgen, onder meer door de mogelijkheden voor vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt te beperken.*” (eigen onderstreping).

Met het Euratombesluit 2020/2053 is dit niet langer een aanbeveling maar een bindende voorwaarde om goedkeuring te krijgen van betalingen in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit.

Dit blijkt ook uit het feit dat onder andere bovenstaande aanbeveling CSR #1 wordt overgenomen in het door België op 30 april 2021 ingediende Nationaal plan voor herstel en veerkracht in het kader van het Euratombesluit 2020/2053. Daar lezen we “Voorts wordt in CSR #1 voor 2019 ingegaan op de houdbaarheid van de overheidsfinanciën voor het pensioenstelsel, “met inbegrip van het beperken van de mogelijkheden voor vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt”. De component « Einde loopbaan ren pensioenen» van het plan (punt 4.4) komt aan deze aanbeveling tegemoet.”

Daarenboven is de belasting waarvan sprake in 4.2.2 specifiek bedoeld als nieuwe Eigen Middelen voor de Europese begroting om de herfinancieringskost van het herstelinstrument te dekken zo blijkt ook uit de communicatie van het Europees Parlement:

*“Nu dat de EU herstelt van de coronavirus-uitbraak, dringen EP-leden aan om nieuwe eigen middelen in te brengen om de herfinancieringskost van het herstelinstrument te dekken, om scherpe dalingen in de begrote EU-uitgaven te voorkomen en om te beletten dat de Covid-19-respons geen zware last voor toekomstige generaties wordt. Het Parlement stelt nieuwe inkomsten voor in de vorm van milieu- en financiële heffingen, inclusief:*

- *een gemeenschappelijk geconsolideerde heffingsgrondslag voor vennootschappen*
- *heffing op digitale dienstlevering*
- *een heffing op financiële transacties*
- *inkomsten van het emissiehandelssysteem (ETS)*
- *een bijdrage op basis van niet-gerecycleerd plastic verpakkingsafval*
- *mechanisme voor koolstofcorrectie over landgrenzen” (eigen onderstreping)<sup>13</sup>*

Samenvattend is er dus niet enkel de verplichting tot een nieuwe nationale bijdrage om de herfinancieringskost van het herstelinstrument te dekken, daarenboven is het volgen van de landspecifieke aanbevelingen wat betreft begrotingsmaatregelen (zoals de vervroegde uittreding uit de arbeidsmarkt beperken) een bindende voorwaarde om beroep te kunnen doen op de middelen uit dit herstelinstrument.

Bestreden besluit is derhalve in strijd met de ondeelbaarheid en niet-overdraagbaarheid van de soevereine macht zoals vastgelegd in art. 33 Grondwet, waar het beheer over 's lands portefeuille (art. 170 Grondwet en 174 Grondwet) onvervreemdbaar deel van uitmaakt

#### 4.3 Derde Middel: Schending van artikel 23 van de Grondwet - Recht op een waardig leven, waaronder het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid, geneeskundige en juridische bijstand, en het recht op maatschappelijke en culturele

<sup>13</sup> <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/headlines/priorities/meerjarenbegroting-van-de-eu/20200709STO83005/eu-begroting-het-parlement-wil-nieuwe-middelen-voor-eigen-inkomsten>.



ontplooiing in combinatie met een schending van artikel 10 van de Grondwet.

In artikel 23 van de Grondwet wordt volgende rechten beschermd:

*« Ieder heeft het recht een menswaardig leven te leiden.*

*Daartoe waarborgen de wet, het decreet of de in artikel 134 bedoelde regel, rekening houdend met de overeenkomstige plichten, de economische, sociale en culturele rechten, waarvan ze de voorwaarden voor de uitoefening bepalen.*

*Die rechten omvatten inzonderheid :*

*1° het recht op arbeid en op de vrije keuze van beroepsarbeid in het raam van een algemeen werkgelegenheidsbeleid dat onder meer gericht is op het waarborgen van een zo hoog en stabiel mogelijk werkgelegenheidspeil, het recht op billijke arbeidsvoorwaarden en een billijke beloning, alsmede het recht op informatie, overleg en collectief onderhandelen;*

*2° het recht op sociale zekerheid, bescherming van de gezondheid en sociale, geneeskundige en juridische bijstand;*

*3° het recht op een behoorlijke huisvesting;*

*4° het recht op de bescherming van een gezond leefmilieu;*

*5° het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing;*

*[6° het recht op gezinsbijslagen.]”*

Verzoekers verwijzen meer bepaald naar de bepaling artikel 23, 2° van de Grondwet.

Hoewel in artikel 23 van de Grondwet vaak enkel een standstill-verplichting wordt gezien, leggen de culturele, sociale en economische rechten ook positieve verplichtingen op aan de overheid.<sup>14</sup>

Het realiseren van grondrechten houdt immers ook een verplichting in om normen aan te nemen waardoor de grondrechten doeltreffend kunnen gegarandeerd worden.<sup>15</sup>

Verzoekers verwijzen ook naar het Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en het Europees sociaal handvest waarin staten verplicht worden om vooruitgang te boeken in de verwezenlijking van de economische, sociale en culturele rechten en om hieraan voldoende middelen te besteden.<sup>16</sup>

Dienaangaande dient verwezen te worden naar het arrest 62/2016 van het Grondwettelijk Hof waarin de schending van artikel 23 van de Grondwet met de instemmingswet met het Stabiliteitsverdrag werd onderzocht.

Het Hof verwees in het arrest 62/2016 naar “De verlaging van de schuldgraad die daaruit moet volgen, laat toe om de toekomstige rentelasten te verminderen, waarbij de aldus gecreëerde marge met name gebruikt kan worden om het hoofd te bieden aan de stijgende uitgaven inzake sociale bescherming” als argument op de schending van artikel 23 van de Grondwet.<sup>17</sup>

De economische en maatschappelijke realiteit die zich ontwikkeld heeft na het arrest van 26

<sup>14</sup> Zie GwH, 13 oktober 2016, nr. 130/2016, B.15.2

<sup>15</sup> Zie S. Van Drooghenbroeck en J. Velaers, “Invoeging van een transversale bepaling in de Grondwet met betrekking tot het waarborgen van de grondrechten”, *Parl. St.* Kmaer, 2005-06, nr. 2304/1,125.

<sup>16</sup> Artikel 2, lid 1 en artikel 11 ECOSOC-verdrag en preambule en de artikelen 2, lid 1, 3, lid 4, 12, lid 3 en 31 lid 2 van het Europees sociaal handvest.

<sup>17</sup> GwH, 26 april 2016, 62/2016, B.6.7.

april 2016 blijkt echter totaal niet volgens deze premisse te zijn verlopen.

Omtrent de inkomsten en uitgaven van de Sociale Zekerheid, stelt een studie van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)/Office Nationale de la Sécurité Sociale (ONSS) het volgende vast:<sup>18</sup>

In de periode tussen 2015 en 2019 zijn de uitgaven van de Sociale Zekerheid voor het eerst gedaald in reële termen, dat wil zeggen rekening houdend met de inflatie. Ze zijn ook gedaald in vergelijking met de inkomsten, en dit is een trendbreuk tegenover de onderzochte periode daarvoor, en in weerwil van een vaak gehoorde stelling dat buitensporige uitgaven in de sociale zekerheid een probleem zouden zijn om het systeem houdbaar of betaalbaar te houden.

De redenen voor deze trendbreuk situeren bovenstaande studies in de onderfinanciering van de Sociale Zekerheid: niet de uitgaven, maar integendeel de inkomsten zijn relatief gezien gedaald.<sup>19</sup>

Er zijn drie belangrijke oorzaken van de onderfinanciering van de Sociale Zekerheid: de 6e staatshervorming die haar effect resorteerde in 2015, de taxshift (in 2 fasen: 2016 en 2018) en de hervorming van de financiering van de Sociale Zekerheid in 2017.

De politieke keuzes die gemaakt zijn vanaf 2016 (Het ontwerp van zesde staatshervorming – het zogenaamde Vlinderakkoord, hervorming van de financiering van de sociale zekerheid met een ‘evenwichtsdotatie’, de bijdrage van de taxshift) in combinatie met de budgettaire bepalingen in het Stabiliteitsverdrag hebben ervoor gezorgd dat de financiering van de sociale zekerheid net werd ondermijnd in plaats van opgebouwd.<sup>20</sup>

In het Euratombesluit 2020/2053 worden deze budgettaire doelstellingen verder verankerd, en zullen zeker omtrent de modaliteiten van de terugbetaling van de geleende bedragen nog extra voorwaarden worden uitgewerkt die de onderfinanciering van de Sociale Zekerheid verder zullen bestendigen.

Dit betreft een schending van artikel 23 van de Grondwet, zelfs indien de interpretatie van dit artikel beperkt zou blijven tot een standstill-verplichting.

<sup>18</sup>[http://www.revuedemocratie.be/index.php?option=com\\_content&view=article&id=1360:le-sous-financement-de-notre-securite-sociale-n-est-pas-une-fatalite&catid=43&Itemid=33](http://www.revuedemocratie.be/index.php?option=com_content&view=article&id=1360:le-sous-financement-de-notre-securite-sociale-n-est-pas-une-fatalite&catid=43&Itemid=33).

<sup>19</sup>In l’Echo: “C’est donc du côté des recettes que quelque chose cloche. Les années 2015-2019 marquent une rupture de tendance importante: pour la première fois, le financement de la sécurité sociale n’augmente plus en termes réels.”

1. <sup>20</sup>Zie [https://www.lachambre.be/kvvcr/pdf\\_sections/home/110704\\_NOTE%20DE%20BASE%20FORMATEUR%20DEF.pdf](https://www.lachambre.be/kvvcr/pdf_sections/home/110704_NOTE%20DE%20BASE%20FORMATEUR%20DEF.pdf) en <https://www.alterechos.be/une-securite-sociale-bientot-sous-financee/#:~:text=n%C2%B0%20447-,Une%20loi%20vot%C3%A9e%20le%2018%20avril%20dernier%20r%C3%A9forme%20le%20financem,ent,%C3%A9gislatif> en <https://www2.openvld.be/de-financiering-van-de-sociale-zekerheid-hervormd-eenvoudiger-en-evenwichtsdotatie-onder-voorwaarden/>)

Artikel 23,2° van de Grondwet voorziet ook in een « *bescherming van de gezondheid en een geneeskundige bijstand* »

Als gevolg van de COVID-19 pandemie is gebleken dat er onmiskenbaar tijdens de voorbije regeerperiodes is bespaard op het gebied van gezondheidszorg.<sup>21</sup>

Deze besparingen hebben zeker tijdens de COVID-19 pandemie een invloed gehad op de sanitaire bescherming van de bevolking, op de collectieve gezondheidszorg en op de schade die het virus in de samenleving heeft veroorzaakt en nog zal veroorzaken. De maatregelen waren en zijn immers in prioritair bepaald door de opvang- en zorgcapaciteit van de ziekenhuizen, en meer specifiek die van de afdeling van de intensieve zorgen. De verdere ondergraving van de financiering van de gezondheidszorg zal bij de verderzetting van een pandemie, of bij de komst van een volgende pandemie, het recht op bescherming van de gezondheid voor sommige landgenoten niet kunnen garanderen.

In die zin dient artikel 23 van de Grondwet samengelezen te worden met artikel 10 van de Grondwet *“Er is in de Staat geen onderscheid van standen. De Belgen zijn gelijk voor de wet.”*

In het arrest 62/2016 van 26 april 2016 werd nog gesteld dat *“het Stabiliteitsverdrag voorziet weliswaar in gedetailleerde doelstellingen inzake begrotingsevenwicht en schuldafbouw, maar laat de concrete invulling en goedkeuring van de begroting geheel over aan de nationale parlementen”*.

Dit terwijl in het Euratombesluit 2020/2053 in ieder geval de ‘concrete invulling’ van de begroting niet langer geheel over wordt gelaten aan de nationale parlementen, maar door Europese belastingen en afbetalingen zal worden ingevuld van op het Europese niveau.

Hoewel het Hof in het arrest 62/2016 nog stelde dat de verlenging van de schuldgraad zou besteed worden aan de stijgende uitgaven inzake sociale bescherming, (zie hierboven) is dit een foutieve premisse gebleken.

Op basis van het voortschrijdende inzicht blijkt dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen EU-bepalingen omtrent financiering van het staatshuishouden, begrotingsnormen en aldus ook voor de terugbetaling van bedragen die heden geleend worden in het Euratombesluit 2020/2053 en het beschermingsniveau in de sociale zekerheid en gezondheid en geneeskundige bijstand voorzien in artikel 23 van de Grondwet.

Het Hof dient dan ook deze afweging te maken en de toetsing van artikel 23 van de Grondwet met het Euratombesluit 2020/2053 te verrichten.

#### 4.4 Vierde middel : Schending van artikel 7bis van de Grondwet juncto artikel 23 van de Grondwet– duurzame ontwikkeling en intergenerationele solidariteit.

---

<sup>21</sup> studie van Evelyne Hens, Directeur studiedienst van het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten (NVSM), in 2017: <https://www.sampol.be/2017/12/het-mes-in-de-gezondheidszorg-maar-wie-bloedt>

Artikel 7 bis van de Grondwet bepaalt : « *Bij de uitoefening van hun respectieve bevoegdheden streven de federale Staat, de gemeenschappen en de gewesten de doelstellingen na van een duurzame ontwikkeling in haar sociale, economische en milieugebonden aspecten, rekening houdend met de solidariteit tussen de generaties.* »

Verzoekers verwijzen naar hun argumentatie hierboven waarbij reeds werd benadrukt dat alle door de lidstaten geleende gelden uiterlijk tegen 31 december 2058 dienen te worden terugbetaald aan Europa (zie artikel 5.2 Euratombesluit 2020/2053).

Concreet betekent dit dat de terugbetaling over een periode van 37 jaar zal worden gespreid.

Bij afwezigheid in de eurozone van een gemeenschappelijke schuld en quasi-afwezigheid van in de EU van een gemeenschappelijke begroting (slechts 1% van het BBP) zal de verantwoordelijkheid daarvan zal over de schouders van de verschillende lidstaten worden verdeeld, en ingeschreven worden in zowel de begroting als de overheidsschuld van de betreffende lidstaten. De lasten voor de volgende generaties dreigen hiermee onevenredig hoog te worden.

Op geen enkel ogenblik en op geen enkel niveau (Europees, federaal in België) zijn er alternatieve vormen van financiering overwogen die een veel lagere schuldenlast zouden leggen op de huidige en toekomstige generaties.

Nochtans zijn dergelijke alternatieven wel naar voren gebracht in het publieke debat, ondermeer in een bijdrage van Professor Paul De Grauwe en Guido De Bruyne op 9 april 2020.<sup>22</sup>

Verzoekers verwijzen ook naar recente gebeurtenissen in Griekenland en Italië waarbij afbetalingen voor Europese steun zeer grote besparingen- en bezuinigen tot gevolg hadden.

De Europese correctie- en sanctiemechanismen voor de Griekse overheid zijn in wezen niet fundamenteel herbekeken, en kunnen of zullen opnieuw in werking gesteld worden wanneer een lidstaat in de toekomst niet aan de terugbetaling kan voldoen zonder nieuwe extra belastingen of besparingen in de sociale zekerheid in te voeren.

In Griekenland is de armoede na 2010 met een zevenvoud gestegen (in 2014) en verhoogde deze nadien nog (tot 2017).<sup>23</sup>

Er zijn Europese steunpakketten voor Griekenland toegekend, doch wel op voorwaarde dat er een herschikking gebeurde van de overheidsschuld en er bezuinigingen werden doorgevoerd.<sup>24</sup>

---

<sup>22</sup> <https://www.tijd.be/opinie/algemeen/ecb-moet-overheidstekorten-rechtstreeks-financierieren/10219916.html>.

<sup>23</sup> <https://www.macrotrends.net/countries/GRC/greece/poverty-rate>.

<sup>24</sup> evaluatierapport "Lessons from Financial Assistance to Greece", een onafhankelijk rapport Joaquin Almunia, dat de stringente focus op bezuinigingen hekelt. We citeren: "The ESM Program failed to systematically and vigorously pursue the objective of longer-term macroeconomic sustainability and resilience." (Op p. 9: <https://www.esm.europa.eu/sites/default/files/lessons-financial-assistance-greece.pdf>).

Nadien is de overheidsschuld in relatie tot het BBP in Griekenland enkel toegenomen van 146% in 2010 tot 180% in 2015.<sup>25</sup>

Ook in Italië hebben bezuinigingsprogramma's van de voorbije 10 jaren niet het gewenste effect gehad om het begrotingstekort en de staatsschuld terug te dringen. In 2018 bedroeg de Italiaanse overheidsschuld 130% van het BBP en in 2020 was deze reeds opgelopen tot 154%.<sup>26</sup>

Wat België betreft kan verwezen worden naar de studie van Aaron O'Neill op statista.com gepubliceerd op 31 maart 2021, waarbij ons land de 7<sup>e</sup> plaats in de Europese Unie inneemt in het derde kwartaal van 2020, betreffende de verhouding van de staatsschuld in relatie tot het Binnenlands Product, met een waarde van 113%.<sup>27</sup>

De economische keuzes die op Europees niveau in het recente verleden werden gemaakt zijn aldus aantoonbaar keuzes geweest die de overheidsschulden hebben vergoot in plaats van verkleind.

Door heden een lening aan te gaan van 750 miljard euro op de kapitaalmarkten zal de schuldenlast van België in ieder geval verzwaren en is het niet denkbeeldig dat in de toekomst scenario's zoals in Griekenland en Italië ook in België werkelijkheid kunnen worden.

#### 4.5 Vijfde middel: Schending van artikel 1 van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, juncto artikelen 10-11 van de Grondwet en 38,39 en 167 van de Grondwet.

Artikel 12 van het Euratombesluit 2020/2053 bepaalt :

*« ... De lidstaten stellen de secretaris-generaal van de Raad onverwijld in kennis van de voltooiing van de volgens hun grondwettelijke bepalingen voor de aanneming van dit besluit vereiste procedures . »*

Verder verwijzen verzoekers naar het advies van de Raad van State nr 68/743/VR dd. 2/02/2021 naar aanleiding van het voorontwerp van wet "houdende instemming met het Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 betreffende het stelsel van eigen middelen van Europese Unie en tot intrekking van Besluit 2014/335/EU, Euratom".<sup>28</sup>

De afdeling wetgeving van de Raad van State stelt in haar advies :

*« De federale overheid is ontegensprekelijk bevoegd om instemming te verlenen met Besluit 2020/2053.*

<sup>25</sup> [https://en.wikipedia.org/wiki/Greek\\_government-debt\\_crisis#Economic\\_statistics](https://en.wikipedia.org/wiki/Greek_government-debt_crisis#Economic_statistics).

<sup>26</sup> [https://www.europa-nu.nl/id/viqyfsaad8z7/begrotingstekort\\_en\\_staatsschuld\\_italie](https://www.europa-nu.nl/id/viqyfsaad8z7/begrotingstekort_en_staatsschuld_italie) en [https://en.wikipedia.org/wiki/2021\\_Italian\\_government\\_crisis](https://en.wikipedia.org/wiki/2021_Italian_government_crisis).

<sup>27</sup> <https://www.statista.com/statistics/269684/national-debt-in-eu-countries-in-relation-to-gross-domestic-product-gdp/>.

<sup>28</sup> <https://www.dekamer.be/FLWB/PDF/55/1792/55K1792001.pdf> - p. 14 e.v.

*Evenwel blijkt dat dit Besluit niet geacht kan worden tot de exclusieve bevoegdheid van de federale overheid te behoren wat de instemming ermee betreft.*

*In artikel 2, lid 1, c), van Besluit 2020/2053 wordt immers als een nieuwe categorie van eigen middelen van de Europese Unie melding gemaakt van de "ontvangsten uit (...) de toepassing van een uniform afdrachtpercentage op het gewicht van niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval dat in elke lidstaat wordt gegenereerd", waarbij dat "uniform afdrachtpercentage" op "0,80 euro per kilogram" vastgesteld wordt. In overweging 7 van Besluit 2020/2053 wordt de invoering van die nieuwe categorie van eigen middelen van de Unie als volgt voorgesteld en verantwoord: "(...) Overeenkomstig de Europese strategie voor kunststoffen kan de Uniebegroting vervuiling door kunststof verpakkingsafval helpen terugdringen. Een categorie eigen middelen in de vorm van nationale bijdragen die evenredig zijn aan de hoeveelheid niet-gerecycled kunststof verpakkingsafval in elke lidstaat, zal voor een prikkel zorgen om het verbruik van kunststoffen voor eenmalig gebruik terug te dringen, recycling stimuleren en de circulaire economie bevorderen. Tegelijkertijd zal het lidstaten vrij staan om, in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel, de meest geschikte maatregelen te nemen om die doelstellingen te behalen. (...)*

*De regeling die voortvloeit uit artikel 2, lid 1, c), en lid 2, van Besluit 2020/2053 is aldus opgevat als een onderdeel van een beleid inzake afvalstoffenbeheer.*

*Internrechtelijk is het afvalstoffenbeleid krachtens artikel 6, § 1, II, eerste lid, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 "tot hervorming der instellingen" een aangelegenheid die tot de bevoegdheid van de gewesten behoort.*

*De gewesten kunnen bovendien belastingen op afvalstoffen vestigen op grond van de eigen fiscale bevoegdheid waarover ze krachtens artikel 170, § 2, van de Grondwet beschikken. En in dat verband dient eraan herinnerd te worden dat de federale wetgever, die krachtens de zonet aangehaalde grondwetsbepaling nochtans over de mogelijkheid beschikt om uitzonderingen te bepalen op de eigen fiscale bevoegdheid van de gewesten, een bepaling aangenomen heeft - die in casu vervat is in artikel 2 van de wet van 23 januari 1989 "betreffende de in artikel 110, §§ 1 en 2, van de Grondwet bedoelde belastingsbevoegdheid" - waarmee hij in wezen afstand gedaan heeft van elke fiscale bevoegdheid met betrekking tot afvalstoffen. Internrechtelijk zijn het dan ook de gewesten die bevoegd zijn om de maatregelen te treffen die nodig zijn voor de organisatie en de toepassing van de regeling inzake de nationale bijdragen die bij Besluit 2020/2053 ingevoerd zijn om, zoals in de zevende overweging ervan aangegeven wordt, de vervuiling door kunststof verpakkingsafval terug te dringen.*

*Bijgevolg dienen ook de gewesten hun instemming te verlenen met dat Besluit.*

*Zodra dat gebeurd is, dienen de gewesten het onderling eens te worden over de concrete maatregelen die getroffen moeten worden met het oog op een goede toepassing door België van de regeling inzake de nationale bijdragen die bij Besluit 2020/2053 ingevoerd is om de vervuiling door kunststof verpakkingsafval terug te dringen. »*

Bijgevolg stelt de Raad van State dat ook de parlementen van de Gewesten hun instemming dienen te geven met het Besluit Euratom 2020/2053.

Tot op heden werd het besluit Euratom echter nog niet voorgelegd aan de parlementen van de Gewesten en is er bijgevolg ook nog geen instemming met het Besluit Euratom 2020/2053 op het gewestelijke niveau.

Evenmin werd er een samenwerkingsakkoord gesloten teneinde bevoegdheidsconflicten tussen de federale niveaus, verschillende gewesten onderling en gemeenschappen uit te sluiten.

Ook hiernaar werd door de Raad van State zijdelings verwezen in haar advies van 2/02/2021 (laatste paragraaf uit citaat hierboven).

De Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 regelt het sluiten van samenwerkingsakkoorden om bevoegdheidsgeschillen tussen de deelstaten te regelen. De bevoegdheid daarvoor werd aanvankelijk bij de uitvoerende macht gelegd.

Op 24 januari 2018 heeft het Vlaams Parlement bij besluit een uitbreiding toegekend waarbij nu ook de deelparlementen zelf de mogelijkheid hebben om samenwerkingsakkoorden af te sluiten. Deelparlementen krijgen ook de mogelijkheid om al goedgekeurde EU-wetgeving te toetsen aan het subsidiariteitsbeginsel via een juridische procedure voor het Hof van Justitie.<sup>29</sup> Ook de parlementen van het Brussels Hoofdstedelijk gewest en van de Duitstalige gemeenschap hebben intussen deze regelgeving aangenomen.

*In het voorstel van het oorspronkelijke Vlaamse besluit werd dit als volgt onderbouwd : “In latere adviezen van 2010 en 2016 stelde de Raad van State zijn mening bij en oordeelde hij dat het begrip ‘bevoegde overheid’ voldoende algemeen is om er ook de betrokken parlementen onder te verstaan als het voorwerp van het samenwerkingsakkoord rechtstreeks verband houdt met de uitoefening van hun parlementaire prerogatieven. Om redenen van rechtszekerheid en om elke controverse te voorkomen merkte de Raad van State in beide adviezen op dat het wenselijk blijft om artikel 92bis BWHI aan te vullen met een specifieke bepaling over de bevoegdheid van parlementen om samenwerkingsakkoorden te sluiten. Tijdens de vorige twee federale zittingsperioden werd telkens een wetsvoorstel ingediend dat ertoe strekte artikel 92bis BWHI in die zin aan te vullen. Geen van die wetsvoorstellen werd behandeld. In 2016 werd in de Senaat opnieuw een dergelijk wetsvoorstel ingediend. Aangezien artikel 92bis BWHI in zijn huidige vorm volstaat als rechtsbasis voor het sluiten van parlementaire samenwerkingsakkoorden, is er geen enkele reden om de behandeling en eventuele goedkeuring van dat wetsvoorstel af te wachten.”*

Alle constitutionele parlementen van deelstaten en federatie kunnen dus samenwerkingsakkoorden afsluiten. Het behoort natuurlijk tot de prerogatieven van de verkozen assemblees om deze en andere rechten te benutten. Geen enkel van de parlementen heeft inzake het Raadsbesluit van 14 december 2020 van dit recht gebruik gemaakt.

Het behoort eveneens tot de prerogatieven van de wetgever om de gevolgen te voorzien die de komende jaren zullen voortkomen uit de verplichtingen gekoppeld aan de uitvoering van de instemmingswet van 20 maart 2021 met het Raadsbesluit van 14 december 2020.

Zonder vooruit te lopen op de toekomstige wetten, decreten, ordonnanties en besluiten dienaangaande, zijn de verplichtingen vastgelegd, en zullen worden

---

<sup>29</sup> <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1362742>

uitgewerkt in verschillende domeinen van de bestuurlijke macht en openbare financiën. Ten eerste gaat het over de eigen middelen, de verplichting die wordt aangegaan om een eerste belasting te heffen op plasticverbruik en om middelen in te zamelen via een Europese BTW-heffing. Ten tweede om de schuld die zal worden aangegaan door de EU, en de garantiestelling door de federale regering van die schuld, die ook zal dienen om gewestelijke herstelplannen te financieren.

Om deze redenen menen verzoekers dat de instemmingswet zonder een samenwerkingsakkoord zoals voorzien in de Bijzondere Wet dd. 8 augustus 1980 de federale loyaleit schendt zoals afgebakend in arrest 62/2016 van het Grondwettelijk Hof.

In het arrest 62/2016 het samenwerkingsakkoord van 13 december 2013: *“De draagwijdte van de bepalingen van dat samenwerkingsakkoord kan gelet op het vereiste van artikel 3, lid 2, van het Stabiliteitsverdrag niet, zonder dat afbreuk wordt gedaan aan de federale loyaleit, op eenzijdige wijze bij een latere wetgevende norm worden gewijzigd.”*

Bij gebrek aan instemmingsdecreet van de Gewesten en bij gebrek aan een samenwerkingsakkoord wordt de federale loyaleit geschonden en wordt ook niet voldaan aan artikel 12 van het Euratom besluit 2020/2053.

Dit betreffen schendingen van artikel 1 van de Bijzondere Wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen, juncto artikelen 10-11, en 38,39 en 167 van de Grondwet.

**OM DEZE REDENEN,**

En alle andere redenen te doen gelden in de verdere loop van het geding

Onder voorbehoud van alle rechten

**BEHAGE HET HET HOF:**

Dit verzoekschrift ontvankelijk en gegrond te verklaren.

Dienvolgens :

In Hooforde :

De instemmingswet dd. 16 maart 2021. - Wet houdende instemming met het Besluit (EU, Euratom) 2020/2053 van de Raad van 14 december 2020 betreffende het stelsel van eigen middelen van de Europese Unie en tot intrekking van Besluit 2014/335/EU. – Euratom, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad dd. 23 maart 2021 te schorsen en vervolgens te vernietigen.

In Ondergeschikte orde :

Een prejudiciële vraag te stellen aan het Europese Hof van Justitie van de EU waarbij verzocht wordt de Belgische politieke en constitutionele basisstructuren en van de Belgische kernwaarden van de bescherming die de Grondwet aan de rechtsonderhorigen verleent te toetsen met het Euratombesluit 2020/2053.

Met de meeste eerbied,



Voor verzoekers,

hun raadsman,

Elise MERCKX

Herent, 21 mei 2021

Dossier : 15/224-LM

---

INVENTARIS DER STUKKEN
------------------------

1. Euratombesluit 2020/2053 dd. 14 december 2020 – in Nederlandse taal.
2. Instemmingswet dd. 16 maart 2021.